Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2022-0232
(mr. dr. D.P.C.M. Hellegers, voorzitter en mr. J. Hadziosmanovic, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 25 september 2020
Ingediend door	: De consumenten
Tegen	: InterBank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de bank
Datum uitspraak	: 22 maart 2022
Aard uitspraak	: Niet-bindend advies
Uitkomst	: Vordering gedeeltelijk toegewezen

Samenvatting

De consumenten hebben in 2003 bij de bank een doorlopend krediet afgesloten. In navolging van eerdere uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid heeft de bank een compensatieregeling opgesteld voor het vergoeden van teveel betaalde rente op doorlopend krediet. Voor de berekening van het nadeel heeft de bank de periode vanaf 1 januari 2008 in haar berekening betrokken. De consumenten hebben hiertegen geprotesteerd en in de kern gesteld dat voor het berekenen van het nadeel moet worden gerekend vanaf het begin van het contract. De commissie heeft geoordeeld in lijn met eerdere uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid en de Geschillencommissie van Kifid dat de bank de compensatie over de gehele looptijd van het krediet dient te berekenen. De vordering van de consumenten is gedeeltelijk toegewezen.

1. De procedure

1.1 De commissie beslist op basis van haar reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consumenten; 2) de aanvullende stukken van de consumenten; 3) het verweerschrift van de bank; 4) de repliek van de consumenten en 5) de dupliek van de bank.

1.2 De commissie is van oordeel dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak wordt daarom op grond van de stukken beslist. De bank is in deze procedure vertegenwoordigd door mr. V.H. Affourtit, advocaat.

1.3 De consumenten hebben gekozen voor een niet-bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar niet aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 De consumenten hebben op 29 augustus 2003, door tussenkomst van een bemiddelaar, een doorlopend krediet afgesloten bij de rechtsvoorgangster van Mahuko Financieringen B.V. (hierna: Mahuko). Door een juridische fusie tussen Mahuko en de bank is de bank vervolgens in de plaats van Mahuko getreden. De kredietsom van het doorlopend krediet bedraagt € 20.000,- en er is een variabele rente afgesproken. Het aanvangstarief is effectief 8.7% op jaarbasis. Het contract is ingegaan op 8 september 2003. In de op de overeenkomst van toepassing zijnde algemene voorwaarden van de bank staat opgenomen:

> *"De maandelijks aan de bank verschuldigde rente wordt op dagbasis berekend. Het thans geldende rentepercentage is in de overeenkomst vermeld. De bank kan het rentepercentage wijzigen voorzover wettelijke bepalingen zich daar niet tegen verzetten. Het rentepercentage wordt vastgesteld met inachtneming van de krachtens de Wet op het Consumentenkrediet geldende maxima. Over wijziging van het rentepercentage wordt kredietnemer op het eerstvolgende rekeningoverzicht geïnformeerd."*

2.2 Hieronder volgt een overzicht van de in rekening gebrachte rente gedurende de looptijd van het krediet.

Wijzigings datum	Contract Nummer	Contract Jaar Rente Nominaal Percentage	Contract Maand Rente Nominaal Percentage	Contract Jaar Rente Effectief Percentage
8-9-2003	[redacted]	8,4120%	0,7010%	8,7%
1-5-2006	[redacted]	9,0120%	0,7510%	9,4%
1-0-2006	[redacted]	0,3720%	0,7810%	0,8%
1-12-2006	[redacted]	9,7320%	0,8110%	10,2%
15-1-2007	[redacted]	9,9960%	0,8330%	10,5%
2-8-2007	[redacted]	10,4400%	0,8700%	11,0%
17-3-2008	[redacted]	10,8000%	0,9000%	11,4%
2-6-2008	[redacted]	11,2440%	0,9370%	11,8%
29-10-2008	[redacted]	12,2400%	1,0200%	13,0%
2-12-2008	[redacted]	11,4240%	0,9520%	12,0%
22-6-2009	[redacted]	10,5120%	0,8760%	11,0%
1-2-2017	[redacted]	10,1280%	0,8440%	10,6%
17-10-2017	[redacted]	9,2280%	0,7690%	9,6%

2.3 Op 25 juli 2017 hebben de consumenten het openstaande bedrag ingelost waarna de kredietovereenkomst is beëindigd.

2.4 Op 21 mei 2020 heeft de bank de consumenten een brief gestuurd waarin staat dat zij met betrekking tot hun doorlopend krediet bij Muhako in aanmerking komen voor compensatie voor teveel betaalde rente voor het krediet.

De compensatieregeling is gebaseerd op drie uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid. Het gaat om de uitspraken met de nummers 2019-004, 2019-005 en 2019-005B. De bank heeft berekend dat de rentevergoeding in het geval van de consumenten € 2.650,- bedraagt. Daarbij wordt voor contracten die ouder zijn dan 1 januari 2008 gerekend vanaf deze startdatum.

2.5 De consumenten hebben zich bij de bank beklaagd over het hanteren van de startdatum van 1 januari 2008 bij de compensatieberekening en hebben de bank verzocht de startdatum van de kredietovereenkomst aan te houden. De bank heeft dit verzoek afgewezen waarna de consumenten een klacht bij Kifid hebben ingediend.

De klacht en vordering

2.6 De consumenten zijn het niet eens met het compensatievoorstel van de bank voor de vergoeding van teveel betaalde rente voor hun doorlopend krediet. Deze wijkt af van hetgeen in de eerdere uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid is uitgemaakt. Zo hanteert de bank niet de werkelijke startdatum van de kredietovereenkomst als aanvangsmoment voor het berekenen van het nadeel, maar een fictieve startdatum van 1 januari 2008. De consumenten hebben een eigen berekening ingebracht en hun schade begroot op € 15.031,23 inclusief wettelijke rente vanaf september 2003. Zij vorderen dit bedrag van de bank.

2.7 De vordering van de consumenten is niet verjaard noch is deze vervallen in verband met het schenden van de klachtplicht. In juni 2020 hebben de consumenten de brief van de bank ontvangen waarin de compensatieregeling werd aangekondigd. De consumenten hebben vervolgens kennis genomen van de uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid van januari 2019 en februari 2020 en hebben zich vlak daarna beklaagd bij de bank over de voorgestelde compensatie.

2.8 Daarnaast stellen de consumenten dat de bank niet heeft voldaan aan de op haar rustende zorgplicht omdat het uitstaande kredietsaldo tussen 2003 en 2012 nagenoeg ongewijzigd was. De bank had hun kredietlimiet moeten aanpassen dan wel een aflopende lening moeten aanbieden.

Het verweer

2.9 De bank heeft bij via haar gemachtigde en kort en zakelijk weergegeven, de volgende verweren gevoerd.

1. De Commissie van Beroep van Kifid heeft in haar eerdere uitspraken, waar de consumenten aan refereren, de uitleg van het rentewijzigingsbeding vergaand geobjectiveerd en achteraf het verloop van de gemiddelde marktrente gereconstrueerd, zonder per geval te beoordelen of de individuele concrete klant daadwerkelijk de concrete verwachting had dat de CBS/DNB-rentereeks zou worden gevolgd. Het is niet aannemelijk dat de consumenten een dergelijke verwachtingen hebben gehad of redelijkerwijs mochten hebben.

2. Bovendien is de CBS-rentereeks in de periode voor 1 januari 2008 geen reëel gemiddelde, nu daarin de stunttarieven van de DBS Bank zijn opgenomen. Dit rechtvaardigt dat over de periode voor 1 januari 2008 geen vergoeding wordt betaald door de bank.

3. Vanwege de kenmerken van dit product: de flexibiliteit en onbepaalde looptijd, kent dit type krediet een variabele kredietvergoeding die door de kredietaanbieder aangepast kan worden aan de toekomstige (markt)omstandigheden. De verschillende componenten van de kredietvergoeding worden immers door die toekomstige (markt)omstandigheden beïnvloed. De mogelijkheid om de kredietvergoeding op dergelijke toekomstige (markt)omstandigheden aan te kunnen passen is daarom een essentieel en zelfs een noodzakelijk onderdeel van het doorlopend krediet.

4. De wetgever heeft enkel beoogd de kredietnemers zijnde consumenten te beschermen door de maximale kredietvergoeding wettelijk te maximeren. Een verdergaande strekking zoals het wettelijk voorschrijven van een redelijke hoogte van de prijs is niet bedoeld. Dat de kredietaanbieder winst moet (kunnen) maken, is uitdrukkelijk erkend door de wetgever.

5. Wanneer de stellingen van de consumenten zouden worden gevolgd zou aan de consumenten in totaal een bedrag van € 6.566,85 worden toegekend voor teveel betaalde rente. De bank heeft in het kader van de compensatieregeling reeds € 2.656,73 aangeboden. De bank betwist de door de consument begrote schade en de gevorderde wettelijke rente. De methodiek en uitgangspunten van de berekening zijn onduidelijk en onjuist. De bank verwijst naar haar eigen berekeningen voor de juiste methodiek.

6. De vordering van de consumenten die ziet op de periode voor 1 januari 2008 is verjaard dan wel hebben zij de op hen rustende klachtplicht geschonden. Doordat de consumenten pas in juni 2020 hebben geklaagd is het voor de bank niet meer mogelijk om alle relevante stukken boven water te halen.

Een vordering verjaart na verloop van vijf jaar na de dag waarop de consument met de vordering en de daarvoor aansprakelijke persoon bekend is geworden. De consumenten waren van 29 augustus 2003 tot 1 januari 2008 bekend met de vordering en de aansprakelijke persoon. Nu zij zich voor het eerst op 26 juni 2020 hierover hebben beklaagd en niet is gebleken van tijdige stuiting is de vordering van de consumenten verjaard.

3. De beoordeling

3.1 Het geschil in deze zaak ziet op de door de bank aangeboden compensatievergoeding voor teveel betaalde rente voor het doorlopend krediet van de consumenten. Volgens de consumenten heeft de bank ten onrechte geen vergoeding berekend over de periode van 29 augustus 2003 tot 1 januari 2008. De compensatie die de bank hen heeft aangeboden is daarom niet toereikend en zij wensen een herberekening te ontvangen waarin de gehele looptijd van het krediet wordt meegenomen.

3.2 De bank heeft gesteld dat de consumenten geen recht hebben op meer dan de aangeboden vergoeding en dat de bank 1 januari 2008 als startmoment mocht nemen voor de berekening van de compensatie. De bank heeft wel een berekening van het nadeel ingebracht welke ziet op de gehele looptijd van het krediet, mocht de stelling van de consumenten door de commissie worden gevolgd.

3.3 Als meest verstrekkende verweer heeft de bank aangevoerd dat de vordering van de consumenten is verjaard dan wel is vervallen in verband met schending van de klachtplicht. Deze stellingen van de bank worden niet gevolgd. Hieronder wordt uiteengezet op welke gronden de commissie tot dat oordeel komt.

Verjaring en schending klachtplicht

3.4 De bank heeft gesteld dat de consumenten in de periode vanaf aanvang van het krediet in september 2003 tot 1 januari 2008 bekend waren met de vordering die zij op grond van de in rekening gebrachte kredietvergoeding meenden te hebben, hun schade en de bank als de daarvoor aansprakelijke rechtspersoon. Doordat ruim 12 jaar is verstreken sinds het moment waarop deze subjectieve bekendheid ontstond, is de vordering van de consumenten volgens de bank verjaard.

3.5 De commissie oordeelt dat de verjaringstermijn die wordt bedoeld volgt uit artikel 3:310 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek (BW).

Volgens vaste rechtspraak over die termijn geldt dat de termijn van vijf jaar pas gaat lopen wanneer de consumenten voldoende zekerheid hebben verkregen dat zij schade hebben geleden, die werd veroorzaakt door Interbank.[1] Aangezien uit het beoordelingskader van de Commissie van Beroep van het Kifid blijkt dat de consumenten ervan mochten uitgaan dat zij een rente zouden betalen die zich (met een bij aanvang bepaald verschil) zou verhouden tot de marktrente, hadden de consumenten naar het oordeel van de commissie niet bedacht hoeven te zijn op het feit dat de aan hen berekende rente met die marktrente uit de pas was gelopen. De consumenten hadden naar het oordeel van de commissie geen reden te twijfelen aan de deugdelijkheid van het handelen van de bank. Binnen die omstandigheden is de commissie van oordeel dat de consumenten pas voldoende zekerheid hadden dat sprake was van schade die voortvloeide uit het handelen van de bank door de einduitspraak van de Commissie van Beroep van Kifid met nummer 2019- 005B, die op 5 februari 2020 werd gepubliceerd.[2]

3.6 Vanwege het hiervoor door de commissie overwogene gaat het beroep op de schending van de klachtplicht van artikel 6:89 BW evenmin op. Ook daarbij gaat het er namelijk om dat er minder snel een voortvarend onderzoek naar de deugdelijkheid van de prestatie hoeft te worden verwacht, wanneer de consumenten erop mochten vertrouwen dat er niet gebrekkig werd gepresteerd door de bank.[3] Voorts is een belangrijke omstandigheid die wordt meegewogen in het oordeel over de vraag of de klachtplicht is geschonden, of de bank in een slechtere bewijspositie is terechtgekomen doordat de consumenten hebben gewacht met klagen.[4] In het geval dat hier aan de orde is, is van een dergelijke benadeling in de bewijspositie geen sprake. De ontwikkelingen van de contractrente die in overweging 2.2 zijn overgelegd, zijn door de bank zelf in het geding gebracht.[5]

Inhoudelijke beoordeling

3.7 Uit het beoordelingskader van de Commissie van Beroep van Kifid volgt dat de contractrente gedurende de looptijd in de pas moet blijven met de referentierente.

---

[1] Zie daarvoor Hoge Raad 31 maart 2017, ECLI:NL:HR:2017:552, overweging 3.3.2, te vinden op www.rechtspraak.nl.
[2] Zie in dat verband ook het arrest Hoge Raad 9 oktober 2020, ECLI:NL:HR:2020:1603, overweging 3.3.3., te vinden op www.rechtspraak.nl.
[3] Zie daarvoor Conclusie AG 13 maart 2020, ECLI:NL:PHR:2020:284, overweging 3.9, te vinden op www.rechtspraak.nl.
[4] Zie Hoge Raad 8 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY4600, overweging 4.2.6, te vinden op www.rechtspraak.nl.
[5] Zie ook Commissie van Beroep Kifid, nr. 2021-0021 overwegingen 5.19 t/m 5.22, te vinden op www.kifid.nl.

Het verschil, dat gedurende de looptijd moet worden gehanteerd, wordt bij aanvang bepaald.[6] Een periodieke aanpassing met redelijke intervallen volstaat waarbij een aanpassing per kwartaal in het algemeen als redelijk worden aangenomen. De bank heeft de vrijheid om in verrekening te brengen wat de consumenten minder aan rente hebben betaald dan deze zouden hebben betaald indien de kredietvergoeding steeds had meebewogen met de referentierente.

3.8 De bank heeft gesteld dat de referentierente die door de Commissie van Beroep van Kifid is gehanteerd in ieder geval niet de reële gemiddelde marktrente weergeeft in de periode vóór 1 januari 2008. Zij heeft gesteld dat de stunttarieven van DSB de gemiddelde marktrente verstoorden. De commissie merkt daarbij op dat uit het deskundigenrapport dat heeft geleid tot het vaststellen van de referentierente blijkt dat daarin de situatie van DSB is opgemerkt en meegenomen.[7] Daarnaast heeft de Commissie van Beroep van Kifid recent opnieuw geoordeeld dat voor de periode vanaf 1 januari 1998 de referentierente dient te worden gehanteerd die volgt uit het deskundigenrapport.[8] De argumenten van de bank slagen dan ook niet. De consumenten vorderen dat de compensatie van te veel betaalde rente wordt berekend vanaf het moment van aanvang van de kredietovereenkomst. De commissie oordeelt dat de klacht van de consumenten op dit punt gegrond is en dat de bank gehouden is de compensatie opnieuw te berekenen gelet op de bovengenoemde uitgangspunten.

3.9 De berekening die door de consumenten is ingebracht is door de bank betwist. De bank heeft aangevoerd dat de berekening van de consumenten onduidelijk en onjuist is gelet op de lijn van de Commissie van Beroep van Kifid. Zo is door de consument de allereerste renteboeking in oktober 2003 gecorrigeerd met bijna de helft terwijl de referentierente daartoe geen enkele aanleiding geeft. De rest van de berekening bouwt daarop voort. De bank heeft haar berekeningsmethodiek toegelicht en gesteld dat haar berekeningsmethodiek in lijn is met de kaders zoals deze door de Commissie van Beroep van Kifid zijn vastgesteld. In de berekening van de bank is tevens rekening gehouden met het rente-op-rente aspect. Volgens de bank is er ook geen grond om wettelijke rente toe te wijzen vanaf september 2003, zoals door de consumenten wordt gevorderd.

3.10 De commissie volgt de stelling van de bank dat de berekening van de consumenten niet gevolgd kan worden.

---

[6] Zie Commissie van Beroep Kifid nummer 2021-0021, overwegingen 5.19 t/m 5.22., te vinden op www.kifid.nl.
[7] Zie Commissie van Beroep Kifid nummer 2019-005C, pagina 12 en 13, te vinden op www.kifid.nl.
[8] Zie Commissie van Beroep Kifid nummers 2021-0015 en 2021-0021, te vinden op www.kifid.nl.

De bank diende de door de consumenten verschuldigde kredietvergoeding in de pas te houden met de referentierente en deze te laten meebewegen met het dalen of stijgen van de referentierente. Het verschil tussen de aanvangsrente van het krediet en de referentierente op dat moment (de marge) dient over de gehele looptijd van de overeenkomst gehandhaafd te worden. De bank heeft de vrijheid om in verrekening te brengen wat de consumenten minder aan rente hebben betaald dan deze zouden hebben betaald indien de kredietvergoeding steeds had meebewogen met de referentierente. Het bedrag dat de consumenten op basis van de door de bank gemaakte berekening te veel aan rente hebben betaald over de gehele looptijd van het krediet moet zij aan consumenten terugbetalen.

3.11 Het bedrag dat door de consumenten te veel is betaald dient te worden vermeerderd met de wettelijke rente hierover. Tussen partijen is niet in geschil dat de consumenten aanspraak kunnen maken op vergoeding van wettelijke rente, zij verschillen echter wel van mening over de vraag vanaf welk moment wettelijke rente verschuldigd is. Zo stellen de consumenten dat de wettelijke rente verschuldigd is vanaf september 2003. De bank is het hier niet mee eens. Een vergoeding van de wettelijke rente vanaf september 2003 zal door de commissie ook niet worden toegewezen, gelet op eerdere uitspraken van de Geschillencommissie van Kifid in vergelijkbare klachtzaken waarbij wettelijke rente is toegekend vanaf het moment dat de consument de klacht aan de financieel dienstverlener heeft voorgelegd. De bank heeft aangevoerd dat de wettelijke rente verschuldigd is vanaf het moment dat hypothetisch gezien, na de gecorrigeerde kredietvergoeding, het uitstaande saldo nul is. De commissie begrijpt hetgeen door de bank is aangevoerd zo dat het moment afhankelijk is van de door de bank conform deze uitspraak opnieuw te berekenen rentevergoeding. De commissie stelt vast dat het krediet op 25 juli 2017 is afgelost en beëindigd. Het moment dat door de bank wordt aangevoerd ligt, zo de commissie deze stelling van de bank leest, in ieder geval op of vóór deze datum. De commissie houdt de bank daaraan voor de berekening van de wettelijke rente nu deze uitleg van de bank gunstiger is voor de consument dan de huidige lijn van de Geschillencommissie van Kifid.

3.12 Tot slot treft de klacht van de consumenten inhoudende schending van de zorgplicht door de bank, zie overweging 2.8, geen doel. Niet is gebleken dat de kenmerken van het doorlopend krediet bij het aangaan van de overeenkomst voor de consumenten niet duidelijk waren dan wel dat de bank op enig moment hen actief op een ander product had moeten wijzen of dat het doorlopend krediet een ander soort krediet is geworden. Los daarvan hebben de consumenten aan dit klachtonderdeel geen vordering verbonden.

Dit klachtonderdeel kan niet leiden tot toewijzing van hun vordering inhoudende een vergoeding van € 15.031,23 voor teveel betaalde rente.

4. De beslissing

De commissie acht de klacht en de vordering van de consumenten deels gegrond en beslist dat de bank binnen zes weken na heden:

- de consumenten een vergoeding voor teveel betaalde rente betaalt, berekend over de gehele looptijd van het krediet volgens hetgeen is vermeld in de overwegingen 3.10 en 3.11, vermeerderd met de wettelijke rente over dit bedrag vanaf de nog vast te stellen hypothetische aflossingsdatum van op of vóór 25 juli 2017 zoals geoordeeld in overweging 3.11.

Deze uitspraak is een niet-bindend advies. Tegen deze uitspraak staat geen hoger beroep open bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. U kunt de zaak nog wel aan de rechter voorleggen.

Binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen tot herstel van vergissingen in de uitspraak zoals schrijffouten, een verkeerde naam/datum of rekenfouten. De beslissing van de geschillencommissie in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Binnen een maand na de verzenddatum van de uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen om de uitspraak aan te vullen als u vindt dat de geschillencommissie niet heeft beslist over alle onderdelen van uw vordering. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de geschillencommissie in haar uitspraak niet uitdrukkelijk al uw argumenten, ter onderbouwing van uw vordering, heeft behandeld. Meer informatie hierover staat in artikel 40 van het reglement van de geschillencommissie, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.